16/11/67

אינטערוויו מיטן אינערן־מיניסטער ח. מ. שאַפּיראָ וועגן מדינה־פּראָבלעמען און רעליגיעזן יידנטום

(פאַרעפנטלעכט אין דער סטודענטן־צייטונג „בת קול" פון בר אילן־אוניווערסיטעט)

דער אינטערוויו איז דורכגעפירט געוואָרן דורך
אַריאל רוזן־צבי און **ש. שיף**

מיניסטער שאַפּיראָ דערטיילט נישט אַזוי אָפט, ווי אַנדערע מיניסטאָרן, אינטערוויוען פאַר זשורנאַליסטן און מאַכט נישט יעדן מאָנטיק און דאָנערשטיק קיין דעקלאַראַציעס. דאָס קען מען זאָגן איז דער ערשטער אינטערוויו פון מינ. שאַפּיראָ, וועלכער איז אויך דער מזרחי — הפועל המזרחי־מנהיג, נאָך דער זעקס־טאָגיקער מלחמה.

— היות ווי עס זיינען דאָ חילוקי דעות וועגן אַנטייל פון יעדן פאַקטאָר אין אויפשטעלן די פאַראייניקטע נאַציאָנאַלע רעגירונג, איז ווי אַזוי דריקט זיך אויס דער אַנטייל פון מפד"ל בכלל און פון מיניסטער בפרט אין שאַפן די דאָזיקע רעגירונג?

— איך בין נישט גענייט אין די חילוקי דעות פון אַלע פאַקטאָרן. איך ווייס נאָר אַז דער מפד"ל איז דער ערשטער געקומען מיטן פאָרשלאָג צו שאַפן אַ געאייניקטע נאַציאָנאַלע רעגירונג, זיינען אין די קאָאַליציע־פּאַרטייען געווען נישט ווייניק קעגנער. פאַרשטענדלעך, אַז די פּאַרטייען וואָס זיינען געווען אויסער דער רעגירונג זיינען געווען פאַר דעם. וואָס אַנבאַלאַנגט מיין אַנטייל אין אויפשטעלן די דאָזיקע רעגירונג, שפּרייט איך זיך נישט אויס וועגן מיינע אַקטיוויטעטן און מעשים. אויב איך האָב נישט קיין טעות האָט די פּרעסע אין זיינער צייט אַביסל געשריבן וועגן דעם און איך וועל נישט איבערחזרן. אָבער איינס איז פאַר מיר קלאָר: ווען נישט די עקשנות־דיקייט פון מפד"ל וואָלט נישט אַנטשטאַנען קיין געאייניקטע נאַציאָנאַלע רעגירונג.

— איז ריכטיק, אַז איר האָט דעמאָלט פאַרלאַנגט, אַז בן־גוריון זאָל זיך שטעלן אין שפּיץ פון דער רעגירונג?

— ניין, איך האָב אַזאַ זאַך נישט געפאָדערט. דער וואָס האָט עס מפרסם געווען, האָט קענטיק געהאַט אַנדערע כוונות, ווי גיין צום אמת.

— איז ריכטיק אַז אין אַ באַשטימטן מאָמענט האָט איר געדראָט מיט אַוועקגיין?

— יאָ, דאָס איז געווען אין דער לעצטער רגע, נאָכדעם ווי אַלע מיינע פאָרשלאָגן און גטבעטן האָבן נישט געגעבן קיין רעזולטאַטן, בין איך געצוווּנגען געווען צו מעלדן, אַז מיר טרעטן אַרויס פון דער רעגירונג. דאָס איז געווען אויף דער לעצטער רעגירונגס־זיצונג פאַר דער פאַראייניקונג.

— איז דען די רעגירונג אַנדערש פון די אַלע פריערדיקע רעגירונגען?

— יעדע רעגירונג האָט פאַרשידענע נטיות. בדרך כלל האָט די רעגירונג דערפילט אירע פליכטן ווי ווייט נאָר זי האָט געקענט. ווען נישט די פאַראייניקונג וואָלטן מיר אין די היינטיקע פּאָליטישע פראַגן, געשטאַנען פאַר צ' שווערן אינערלעכן געראַנגל.

— וואָס פאַראַ פּאָזיציע פאַרנעמט דער מפד"ל אין דער פּאָליטישער מערכה וואָס עס איז געשאַפן געוואָרן אין דער מדינה?

— דער כוח פון דעם געטרייען רעליגיעזן יידנטום באַשטייט נישט אין דעם וואָס עס איז אַ וואָגשאָל אין צוזאַמענשטעלן רעגירונגען. אונזערע שותפים זיינען פאָרזיכטיק. זי פאַרשטייען אַז קיין ברכה וועט נישט אַרויסקומען, אויב דאָס רעליגיעזע יידנטום וועט נישט האָבן אַן אָנגעזעענע פּאָזיציע אין דער רעגירונג. דאָס רעליגיעזע יידנטום שטעלט זיך פאַר דעם גייסט פון דער אומה און איר תורה, און דער אינטערעס פון יעדער רעגירונג איז, אַז דאָס רעליגיעזע יידנטום זאָל נישט פאַרבלייבן אין אָפּאָזיציע צו דער מאַכט.

— איז נישט געקומען די צייט אַז דער מפד"ל זאָל זיך צוריקקערן צו איר געשטאַלט און זאָל פאַרלאָזן דעם פּשרה־וועג וואָס זי האָט אָנגענומען אין די לעצטע יאָרן?

— דער מפד"ל האָט תמיד געקעמפט פאַר זיינע פּרינציפּן. דאָס איז אַ באַוועגונג וואָס איז זיך מוסר נפש פאַר אַלעם, וואָס איז היילּיק און טייער דעם יידישן פאָלק פון טויזנטער יאָרן. איך ווייס נישט פון קיין פאַל ווען מיר זאָלן האָבן אָפּגעלאָזט פון אונזערע פּרינציפּן. מיר זיינען אָבער נישט גורם קיין מלחמה לשמה. דאָרט ווו מען קען דערגרייכן פאַרן רעליגיעזן יידנטום אויף אַ מעסיק־פּשרהדיקן וועג, דאַרפן מיר אויף דעם וועג גיין. דער עיקר איז: קומען צו ממשותדיקע דערגרייכונגען אָן באַרימערייען און עקסטרעמיטעטן, אויב אפילו די דערגרייכונגען קומען בקול דממה דקה. איך קען ברענגען אַ ראיה פון דער „אגודה", וועלכע קעמפט עקסטרעם. איך קען נישט זאָגן, אַז אין די צוואַנציק יאָר וואָס עס עקזיסטירן ישראל־רעגירונגען האָט די „אגודה" עפּעס אויפגעטאָן מער ווי מיר האָבן דערגרייכט דורך אירע קאַמפן און עקסטרעמקייט. איך קען נאָר פעסטשטעלן, אַז די „אגודה" געניסט פון די דערגרייכונגען וואָס די רעליגיעז־נאַציאָנאַלע פּאַרטיי האָט דערגרייכט דורך איר געראַנגל אויף אַלע מיני געביטן און באַזונדערס אויפן מלחמה־שטח אין רעליגיעזע ענינים.

— צי האָט דאָס אָפּוואַרטן מיט דער מלחמה געהאַט אַ טעם?

— דאָס אָפּשטופּן די מלחמה איז געווען זייער וויכטיק. מיר האָבן נישט געקענט אַרויס אין קריג און זיין אָפּגעזונדערט פון אַלע אונזערע פריינט. מיר האָבן צוגעזאָגט צו וואַרטן ביז עס וועלן מצד פריינטלעכע רעגירונגען געמאַכט ווערן אַלע אָנשטרענגונגען צו עפענען דעם טיראַן־דורכגום אויף אַ פרידלעכן וועג. דורך דעם וואָס מיר האָבן אָפּגעוואַרט האָבן מיר נאָך מער אויסגעקריסטאַליזירט די פריינטשאַפט פון אונזערע פריינט און דאָס האָט אונז שפּעטער געגעבן די מעגלעכקייט צו שטעלן זיך אין פּאָליטישן קאַמף. אויך פון מיליטערישן שטאַנדפּונקט איז דאָס אָפּוואַרטן געווען נוצלעך. מיר אַלע זיינען געווען זיכער, אַז מיר וועלן בעזה"ש מנצח זיין, אָבער מיר האָבן געוואָלט האַלטן די הבטחות וואָס מיר האָבן געגעבן אונזערע פריינט, כדי מיר זאָלן נישט פאַרבלייבן פאַראייניזאַמט נאָך דעם קריג.

— וואָס מיינט איר וועגן איינהאַלטן די געביטן?

— די רעגירונג איז ביי דער מיינונג, אַז כל זמן ישראל און די אַראַבישע מדינות וועלן זיך נישט זעצן אַרום דעם שלום־טיש, וועלן מיר זיך פון די שטחים נישט צוריקקערן. מיר ווילן אַ שלום און געזיכערטע גרענעצן — דאָס איז די שטעלונג פון דער רעגירונג און עס איז נישט קיין חכמה צו מאַכן פּריוואַטע דעקלאַראַציעס דורך מיניסטאָרן, וועלכע פאַרמינערן דעם כבוד פון דער רעגירונג און שעדיקן נישט ווייניק אונזערע אינטערעסן.

— צי האָט די באַטייליקונג פון מפד"ל אין דעם רוב פון די רעגירונגען בייגעטראָגן צו דער פאַרשטאַרקונג פונעם רעליגיעזן יידנטום?

— ווען איך באַטראַכט די גאַנצע תקופה, דאַכט זיך מיר, אַז אַז דער ציל פונעם שותפות איז נאָר געווען צו פאַרשטאַרקן דאָס רעליגיעזע יידנטום, צו פאַרפעסטיקן אונזערע שטרעבונגען אין חינוך, דת און געזעלשאַפט. פאַרבלייבן אין דרויסן וואָלט געווען אַ געפאַר פון שאַפן גרויסע קעגנזאַצן צווישן דער רעגירונג און דער אָפּאָזיציע (מיר זעען דעם גורל פון אגודת ישראל). דאָס וואָלט געשאַפן אַ תהום צווישן דעם רעליגיעזן יידנטום און די פרייע און עס וואָלט חס ושלום געפירט צו אַ ריס אין פאָלק. מעגלעך, אַז פון אַן ענגפּאַרטייאישן שטאַנדפּונקט, וואָלט אפשר לייכטער געווען צו פאַרבלייבן אין דער אָפּאָזיציע און באַפאַלן דעם רעזשים, אָבער פון דער בחינה פון גאַנצקייט פון פאָלק, איז בעסער צו אַרבעטן אין דער רעגירונג און קעמפן פון אינעווייניק, כדי עס זאָל נישט הערשן קיין פרייע רעגירונג אין לאַנד. ווען נישט דער מפד"ל וואָלט דער רעזשים אין לאַנד געווען דורכאויס אַ פרייער אין זיין מהות און אין זיין כאַראַקטער.

אין אונזער פאַרבלייבן אין דער רעגירונג איז דאָ אַ התגלות פונעם גייסט פון פאָלק. און ווען מיר פאַרבלייבן אין אַ זייט און קעגן דער רעגירונג, וואָלטן די מדינה און דאָס פאָלק אַוועק אויף אַ וועג וואָס כל באיה לא ישובון. ווי אַזוי וואָלט אויסגעזען די מדינה אָן אַ רעליגיעזן חינוך, אָן אַ געזעץ־געבונג פון חתונה האָבן און גטן, שמירת שבת און כשרות אין געזעלשאַפטלעכע אינסטיטוציעס און אין דער אַרמיי און נאָך פיל זאַכן וואָס עס שווער אויסצורעכענען, כדי צו פאַרשטיין, ווי ווייט פּאָזיטיוו עס זיינען אונזערע פעולות במשך פון צוואַנציק יאָר פון דער מדינה־עקזיסטענץ.

איך בין פאַר קעמפן אינעווייניק איידער פאַרבלייבן מבחוץ. אויב אָבער אין דער רעגירונג זאָל זיין אַ פגיעה אין די רעליגיעזע פּרינציפּן, אָדער אין אַן אַנדערער זאַך וועלכע מיר האַלטן פאַר אַ לעבנס־פראַגע פאַר דעם לאַנד, וואָלטן מיר אין אַזאַ רעגירונג נישט פאַרבליבן, אַלס ביישפּיל וועל איך דאָ דערמאָנען דעם געראַנגל וועגן „מיהו יהודי?" און די פּרשה וועגן חינוך אין אָנהויב פון די פופציקער יאָרן.

— אַלס רעליגיעזער מנהיג האָט איר אַמאָל געטראַכט זיך צו פאַרמעסטן אויף אַ הויפּט זיין אין דער רעגירונג?

— איך וואָלט זייער געוואָלט, ווען דאָס רעליגיעזע יידנטום וואָלט געווען אַ מערהייט אין דער רעגירונג און דעמאָלט וואָלטן מיר דערגרייכט פאַרשידענע זאַכן. אָן אַ מערהייט אין דער רעגירונג וואָס פאַר אַן ערך האָט דאָס הויפּט זיין אין דער רעגירונג.

רבי יצחקן. עטלעכע טעג איידער ער האָט פאַרלאָזט בראָד האָט אים רבי אפרים...